

## Αποψη

# Διαβου- λευόμαστε, αλλιώς χανόμαστε!

**Η συνάντηση των πολιτικών αρχηγών υπό τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, που πραγματοποιήθηκε πριν από μερικές ημέρες, αλλά και η τωρινή επιστολή του Αντώνη Σαμαρά προς τον πρόεδρο της Δημοκρατίας για τη διαβούλευση επί του εκλογικού νόμου θυμίζουν με τον πιο ισχυρά συμβολικό τρόπο ότι η διαβούλευση είναι ένας νέος όρος που μπήκε τελευταία στη ζωή μας. Ή μάλλον στην πολιτική ζωή του τόπου.**

**Π**ερμένος ως όρος και νοοτροπία απέξω, κυρίως από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου σχεδόν καμιά μεγάλη αλλαγή δεν γίνεται χωρίς διαβούλευση. Γιατί εκεί η διαβούλευση είναι αναπόσπαστο μέρος της δημοκρατικής διαδικασίας. Διαβούλευση για κάθε θέμα που επιφέρει κάποια σημαντική αλλαγή, με όλους τους εταίρους, τους ενδιαφερόμενους στον πιο άμεσο και στον πιο έμμεσο κύκλο, όλους όσους επηρεάζονται, διαβούλευση με τους πολιτικούς, με τους επιστήμονες, με την αγορά, τελικά με όλη την κοινωνία.

Μα θα πει κάποιος, ποιος άλλος συζητάει περισσότερο από εμάς τους Έλληνες; Πράγματι, συζητάμε απειραιώς για όλα τα θέματα, πολιτικά και κοινωνικά. Μόνο που αυτή η συζήτηση, συχνά με όρους πλεοπτικής επικαιρότητας, πέρα από τα πλεοπτικά παράθυρα, δεν καταλήγει ποθεν παρά μόνο σε μια επίδειξη θέσεων και σε έναν διαξφισμό που από μόνος του δίνει χαρά και ικανοποίηση, ασχέτως αν προκύπτει ή όχι συμφέρον.

Όταν κάτι προχωράει με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, όταν έρχεται η ώρα για αποφάσεις, για μέτρα, για αλλαγές, μπορεί να ξαναπούμε... "tabula rasa" ή αλλιώς να μη δεινίσουμε το κοντέρ και πάμε πάλι από την αρχή! Μηρος νίω, δηλαδή, ξανά και ξανά, σε ένα απέλπειωτα ζικ ζακ, χωρίς συγκεκριμένη πορεία, χωρίς τελικό στόχο.

Το πρόβλημά μας δεν είναι ότι δεν αναλύουμε -αντιθέτως υπεραναλύουμε. Το πρόβλημά μας είναι ότι δεν συνθέτουμε.

Δε συνθέτουμε τις απόψεις που κατατίθενται σε μια διαβούλευση ή, ακόμη πιο πίσω, συνήθως μιλάμε χωρίς να ακούμε. Πριν από λίγο καιρό, με την ευκαιρία ενός επίσημου ταξιδιού στις ΗΠΑ, όπου είχαν καθοριστεί συναντήσεις με προσωπικότητες κορυφαίες στο είδος τους, στην πολιτική, στην επιστήμη, στο επάγγελμα, στην πρωτοπορία, αυτό που προκαλούσε μεγάλη εντύπωση ήταν που όλοι αυτοί οι απουδαίοι άνθρωποι υποδέχονταν τον κάθε συνομιλητή με ανοιχτές τις κεραιές και με κυρίαρχη διάθεση να τον ακούσουν και να μάθουν από αυτόν, θεωρώντας ότι όλοι έχουν να προσφέρουν σε μια γόνιμη και καλοπροαίρετη συζήτηση.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η διαβούλευση είναι όντως μια απαραίτητη και ουσιαστική διαδικασία δημοκρατικής ζύμωσης. Πάντα, και όχι μόνο όταν βρισκόμαστε σε περιόδους κρίσης, όχι μόνο όταν έχουμε καινούργια και δύσκολα θέματα να επιλύσουμε, όπως η

διαφορά, η παιδεία, το ασφαλιστικό.

Εκείνο όμως που μας λείπει είναι η διαδικασία. Και οι διαδικασίες διαβούλευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν ξέρω αν είναι οι καλύτερες, αποτελούν πάντως ένα πολύτιμο υπόδειγμα.

Αναρωτήθηκα συχνά πώς γίνεται εδώ στην Ελλάδα να μην μπορούμε να καταλήξουμε σε συμφωνία σε μερικά ζητήματα κρίρια και βασισιατικά, στα οποία όλη η κοινωνία συμφωνεί ότι απαιτούνται βαθιές τομές, όπως για παράδειγμα στην παιδεία. Και το αναρωτήθηκα συχνά, όταν έβλεπα από κοντά να προχωράνε αντίστοιχα σημαντικά θέματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εκεί, στην Ε.Ε. των 27 διαφορετικών χωρών, με τις τόσο διαφορετικές σφαιρηρίες και κουλτούρες, στην Ε.Ε. των δεκάδων των Βρυξελλών συμφωνούν για ναράδεξων και των εκατοντάδων βουλευτών, βρίσκεται ο τρόπος για μικρά ή μεγάλα βήματα προς σημαντικές αλλαγές. Και γύρω από τα τραπέζια των Βρυξελλών συμφωνούνται κρίρια ζητήματα και λαμβάνονται σημαντικές αποφάσεις για την παιδεία, την εργασία, την έρευνα, το περιβάλλον, τη βιομηχανία, την οικονομία.

Η διαδικασία είναι γραφειοκρατική, χωρίς την καλή σημειολογία της λέξης, συγκεκριμένη και

συμβουλίου. Μάλιστα αυτή η διαδικασία της συζήτησης, της επεξεργασίας, της τροποποίησης και της έγκρισης, ανάλογα με τη βουήτητα της νομοθεσίας, μπορεί να σώσει σε επόμενες βήματα, όπως π.χ. στην έγκριση μιας Πράσινης Βίβλου, όπου συμφωνούνται οι γενικές αρχές διαβούλευσης και προβληματισμού, κατόπιν της Λευκής Βίβλου, όπου ο προβληματισμός της Πράσινης Βίβλου μετατρέπεται σε συγκεκριμένα μέτρα και τέλος της τελικής και εξειδικευμένης νομοθεσίας.

Σε όλη αυτή τη μακρά πορεία, η διαβούλευση με τους φορείς και την κοινωνία των πολιτών κατέχει σημαντικό και καθοριστικό ρόλο. Διαβουλεύσεις με επίσημες εκδηλώσεις και συζητήσεις, με επίσημες καθυθέσεις από τους φορέων, με διαδικτυακές διαδικασίες ανοιχτές στους πολίτες. Τα οποία ούτε γίνονται για να εξυμνητησουν επικαιρολογικούς σκοπούς, αλλά ούτε οι απόψεις αυτές χάνονται στα... χωροχρόνια! Αντιθέτως, συγκεντρώνονται από τις υπηρεσίες των Βρυξελλών, κωδικοποιούνται, επεξεργάζονται και προκύπτει μια καταγραφή και αξιολόγηση όλων των προτάσεων, τα οποία συλλογίζονται στην κατάστρωση της νομοθεσίας.

Μοιάζει πολύπλοκο στην περιγραφή και σίγουρα είναι χρονοβόρο. Φέρνει όμως αποτέλεσμα. Και σίγουρα δεν είναι πιο χρονοβόρο από τις δικές μας συζητήσεις που ξεκινούν εκ του μηδενός κάθε φορά που αλλάζει υπουργός σε ένα υπουργείο και ξεκινάει τη δική του πολιτική, με αποτέλεσμα στο τέλος να μένει ένα υφαίο μεγάλο μηδέν εις το πηλο! Να σκεφτούμε μόνο πόσα χρόνια συζητάμε το θέμα της παιδείας στα συνέλλα του, χωρίς να καταλήγουμε σε πραγματικές λύσεις, και ίσως τότε οι διαδικασίες της Ε.Ε. να μας φανούν ταχύτατες! Κι αν όχι ταχύτατες, αποτελεσματικές πάντως σίγουρα.

Η αλήθεια είναι ότι δεν είμαστε συνηθισμένοι σε όλο αυτό. Ακόμη και με τη συμμετοχή μας στην Ε.Ε., ως ένα από τα πολυτέρα μέλη της, φαίνεται ότι δεν μπορούμε να διαδοχούμε απλά μοθήματα πολιτικής αποτελεσματικότητας. Η κρίρια περίπτωση στην οποία βρίσκεται η χώρα μας ίσως αναγκάσει όλους να αναθεωρήσουν τη στάση τους και να συνταχθούν σε μια κοινή προσπάθεια εξόδου από τις πολλαπλές κρίσεις της ελληνικής κοινωνίας. Έτσι, ενώ το 2004 ο κ. Γ. Παπανδρέου, ως αρχηγός της τότε αντιπολίτευσης, δεν αντανακρίθηκε στην έκκληση του τότε πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή για συνάντηση όλων των πολιτικών δυνάμεων της χώρας στην αντιμετώπιση της διαλοκής, σήμερα συγκαλεί ο ίδιος συνάντηση αρχηγών με το ίδιο θέμα. Και σήμερα ο νέος αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης Α. Σαμαράς δεν αρνείται, αλλά προσέρχεται με διάθεση γόνιμου διαλόγου.

Είναι σίγουρο ότι η διαβούλευση και η συνάντηση μπορούν να μας πάνε μπροστά και να χρειαζόμαστε όσο ποτέ άλλοτε. Φτάνει να μη μένουμε στις εικόνες μπροστά στις κόμερες, αλλά να καταγραφούν, με χαρτί και μολύβι, και να αποτελέσουν την έναρξη μιας διαδικασίας με στόχο, χρονοδιάγραμμα, αποτέλεσμα και έλεγχο εφαρμογής. Απλά πρόματα επαγγελματικής πρακτικής και συνέπειας, που επιτέλους πρέπει να ενσωματωθούν στην πολιτική πρακτική που εδώ και δεκαετίες περιοριζόταν στα λόγια και τις εξαγγελίες.

Της **Λιάνας Γούτα** \*  
www.lianagouta.gr



**Είναι σίγουρο ότι η διαβούλευση και η συναίνεση μπορούν να μας πάνε μπροστά και να χρειαζόμαστε όσο ποτέ άλλοτε**



προσδιορισμένη και τελικά αποδοτική. Υπάρχουν νομοθετικές προτάσεις που ξεκινούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αλλά υπάρχουν και περιπτώσεις που μεγάλες πολιτικές αποφάσεις λαμβάνονται στο συμβούλιο των αρχηγών κρατών, κάτι αντίστοιχο με τη συνάντηση των αρχηγών των κομμάτων, αν θέλαμε να το μεταφέρουμε στην εθνική μας κλίμακα. Μόνο που οι συναντήσεις του συμβουλίου των αρχηγών είναι προκαθορισμένες σε τακτική εξαρμωια βία και όχι έκτακτες και οι αποφάσεις των αρχηγών αποτελούν επίσημες και καταγραμμένες δεσμεύσεις από μεριάς των χωρών.

Από το σημείο αυτό και μέχρι αυτές οι αποφάσεις να γίνουν νομοθεσία υπάρχει ακόμη μακρύς δρόμος με αυστηροκό, χρονοβόρο αλλά σταθερά βήματα. Το ξεκίνημα είναι συνήθως η συμφωνία σε ένα σύντομο και περιεκτικό κείμενο πολιτικής, που περιγράφει το πρόβλημα και τις βασικές αρχές για την αντιμετώπισή του. Κατόπιν οι γραφειοκράτες των Βρυξελλών ετοιμάζουν μια τενοκρατικό τεκμηριωμένο πρόταση, η οποία συζητείται, τροποποιείται και τελικά εγκρίνεται από τα όργανα του κοινοβουλίου και του

\* Η Λιάνα Γούτα είναι χημικός μηχανικός Διεύθυνσης Διαύλιση ΒΕΒ, ΕΛΠΕ